
Urinprov under övervakning för drogtestning inom missbrukarvården och hälsovården

4221 U-Huum-O, 13696 U-HuumLcT

Följande undersökningar ingår i ÅUCS Laboratoriers undersökningsutbud:

4221 U-Huum-O är en immunokemisk sällningsundersökning (screening). Om resultatet är positivt, måste det verifieras (bekräftas) med en specifik verifikationsanalys. Undersökningen är en del av jourutbudet. [Virtsan huumeseulonta, Tyks Laboratorioiden tutkimusohjekirja](#).

Verifikationsundersökningarna som utförs vid positivt utslag i sällningstestet utförs av underleverantörer. Dessa undersökningar kan inom tre veckor efter provtagningen beställas genom jour- och automationslaboratoriet vid ÅUCS Laboratorier, tel. (31)31930. Det tar ungefär 10 dygn att få resultatet av verifikationsundersökningarna.

13696 U-HuumLcT är ett omfattande semikvantitativt verifikationstest för droger och läkemedel [Virtsan laaja huumeseulonta, varmistustasoinen, Tykslabin tutkimusohjekirja](#) Undersökningen utförs av underleverantörer som ÅUCS Laboratorier ingått avtal med. Det tar ungefär 10 dygn att få resultatet.

Denna instruktion följs också vid tagning av urinprov under övervakning för separata drog- och läkemedelsverifikationsbestämningar (1810 U-AmfetCt, 1820 U-BendiCt, 1822 U-BupreCt, 1832 U-DxproCt, 1848 U-FensyCt, 1880 U-CannaCt, 1884 U-KokaCt, 1892 U-MetadCt, 14141 U-OksikCt, 1902 U-OpiaaCt, 4762 U-TramaCt).

Villkor för utförandet av undersökningen

Provtagningen övervakas av en för uppgiften utbildad skötare. Före provtagningen ska klientens identitet alltid kontrolleras och hela provtagningsprocessen ska beskrivas för hen. Endast klienten och övervakaren får ha tillgång till utrymmet där provtagningen sker under den tid då provet lämnas och förvaras.

Identifiering av klienten

Kontrollera klientens identitet genom att fråga hens namn och personbeteckning och genom att bekräfta detta ur ett bildförsett identitetskort, pass eller körkort.

Identifieringen av klienten kan också utföras av en ledsagare som representerar den vårdenhet som ansökt om undersökningen. Ledsagaren ska uppvisa ett identitetskort ur vilket det framgår

att hen hör till vårdpersonalen eller arbetar inom sociala sektorn. En förälder eller medlem ur klientens fosterfamilj kan inte utföra identifieringen.

Om ett bildförsett identitetsbevis inte finns att tillgå eller om klienten inte på något annat säkert sätt kan identifieras, tas inget prov.

Toalettutrymmen avsedda för övervakad provtagning

Alla föremål och ämnen som inte behövs för provtagningen avlägsnas från toaletten. Detta gäller t.ex. tvålar och rengöringsmedel. Man kan också täcka över dem med en huva. Lavoaren och vattenkranen bör täckas för att förhindra att de används. Toalettstolens spolningsvatten ska vara färgat. Vattnet kan färgas t.ex. med toablock som färgar spolvattnet blått. Dörren till toaletten får inte låsas.

Att förbereda klienten för provtagning

Före urinprovstagningen ska klienten informeras om hela provtagningsprocessen och hur provtagningen kommer att övervakas. Klienten ombes tömma sina fickor och lämna sina ytterkläder, väskor och andra tillhörigheter utanför toaletten.

Provtagningsmateriel och -redskap

Förnödenheterna beställs från logistikcentret.

- Toablock WC-kukka 40g, blå sköljning, beställningsnummer 214542
- Sigilldekal utan tryck, 2 x 100 st./rulle, beställningsnummer 671100.

1. Förstahandsmetod för urinprovtagningen:

Vakuumprovtagningssredskap för urin (BD Vacutainer® system) används. **I nedre kanten av den blåa vakuumprovtagningssruken fästs en Britline temperaturtestremsa.** Provet överförs i vakuumurinprovvrör med beige kork från BD utan tillsatssämnen.

- Vakuumprovtagningssburk för urin BD Vacutainer® för vakuumprover. I locket på burken finns en fast adapterspets, 120 ml, beställningsnummer 988672.
- Britline temperaturtestremsa 51 x 8 mm, beställningsnummer 953080.
  - **Fäst temperaturtestremsan vid urinprovssruken före provtagning.** Remsan fästs i nedre delen av vakuumprovtagningssruken så att övre kanten av remsan anger 20 ml:s volym.
  - Fäst remsan ordentligt vid burken genom att limma den stadigt fast vid burken och genom att trycka remsan ordentligt fast.

- Transportrör för urinprov: 2x10 ml BD Vacutainer® för vakuuminurinprover, utan tillsatssämnen, av plast, beställningsnummer 901512.

2. Alternativ metod för urinprovtagningen:

Vanligt urinprovskärl för droger i urinen samt tillsatsfria BD-vakuuminurinprovrör med beige kork används. Provet överförs från burken till provrören med vakuumenteknik och separat adapter.

Vid användning av separat adapter, ska klienten själv välja också adaptorn.

- Greiner Bio-One drogprovtagningsskärl med temperaturtestremsa, 100 ml skruvlock med sigill. **Produkten har utgått ur beställningssortimentet. Används vårt eget lager till slut.**
- BD Vacutainer® överflyttningssadapter för urinprov, beställningsnummer 909080.
- 2x10 ml BD Vacutainer® provrör utan tillsatssämnen, med beige kork, av plast för vakuuminurinprover, beställningsnummer 901512

Hur urinprovet ges

- Låt klienten välja provtagningsskärl för urinprovet och kontrollera att kärlet är intakt.
- Se till att limmet på temperaturtestremsan sitter stadigt fast vid provburken.
- Klienten ska få kärlet först i provtagningstrymmet.

Om klienten inte kan åstadkomma ett urinprov inom 10 minuter, ge hen vatten att dricka och försök med ny provtagning om 15–30 minuter. Klienten får inte dricka mer än högst en (1) liter vatten.

Övervakning

Övervaka provtagningen genom ett fönster med en envägsspegel, genom en dörr som står på glänt, bakom en skärm eller via kameraövervakning på ett sådant sätt att direkt ögonkontakt med klienten inte uppstår.

Håll dig utanför toaletten tills provet har tagits. Övervakarens arbetssäkerhet bör beaktas också i provtagningstrymmet.

Möjligheterna att förfalska urinprovet minimeras på följande sätt:

Övervaka provtagningen på ett sådant sätt att du kan vara säker på att urinprovet inte utsätts eller utsatts för försök till förfalskning.

- Dörren till toaletten får inte låsas.
- Ge klienten engångshandskar som hen tar på sig.
- Övervaka provtagningen oavbrutet och se till att klienten inte har tillgång till vatten, dispenser med flytande tvål, rengöringsmedel eller annan materiel som hen kunde använda för att försöka förfalska provet.
- Klienten överräcker urinprovet till övervakaren inom toalettutrymmet eller annat avskärmat utrymme på ett sådant sätt att integritetsskyddet garanteras.
- Håll dig utanför toaletten tills provet har tagits.

- Toaletten får spolas först efter att övervakaren fått provet av klienten.

Fastställande av urinprovets giltighet

Klienten ger tillbaka provkärlet omedelbart efter att hen urinerat i det. Skötaren ska fastställa att urinprovet är giltigt på följande sätt:

1. Bedöm om mängden urin i provkärlet är tillräckligt. Mängden urin bör vara minst 20 ml per undersökning.
  2. Kontrollera urinens temperatur genom att granska temperaturtestremsan som limmats fast på provkärlet.
- Avläs temperaturen omedelbart. Tiden mellan urineringen och temperaturmätningen får inte överstiga 4 minuter och då ska temperaturen vara 32–38 °C.
  - Avläs och notera temperaturen efter att färgförändringen på testremsan upphört. Den gröna färgen anger urinprovets temperatur. Om någon grön färg inte syns, ligger temperaturen mellan den temperatur som två färgade indikatorer anger (om t.ex. indikatorerna 34 och 36 övergått till färg, är temperaturen på urinprovet 35 °C, trots att någon grön indikatorfärg inte skulle förekomma).

Nytt urinprov tas om:

- temperaturen ligger utanför de angivna gränserna (32–38 °C).
- volymen (mängden) av urin inte är tillräcklig.
- du misstänker att provet manipulerats under provtagningen.

Delning av provet i rör, fastsättning av identifikations- och sigilldekalers samt transport av provrören

- Låt klienten välja 2 st. BD vakuumurinprovror på 10 ml per undersökning.
- Provet överförs från drogprovtagningsskärlet till provrören med vakuumteknik genom att använda antingen överföringsadaptorn som finns locket på kärlet för urinprovet eller en separat överföringsadapter. Vid användning av överföringsadapter ska klienten också själv välja adaptorn.
- Överföringen av urinprovet till provrören ska ske under klientens närvaro. Övervakaren av provtagningen överför provet i urinprovror. Klienten ska inte göra detta.
- Fyll två vakuumurinprovror på 10 ml upp till markören med hjälp av adaptorn.
- Printa ut klientens undersökningsetiketter med streckkoder ur ÅUCS Laboratoriers laboratoriesystem. Du behöver 2 etiketter per provrör. Undersökningsetiketten anger klientens provbeteckning, klientens namn, personbeteckning, provtagningstidpunkt, beställande enhet samt vilket prov som beställts.
- Om det inte finns möjlighet att printa ut de streckkodförsedda undersökningsetiketterna på enheten där du jobbar, ska du använda de etiketter som du har tillgång till. Se dock också i detta fall till att du fäster etiketterna rätt, så att laboratoriet kan avläsa

identifikationsuppgifterna från provröret (d.v.s. klientens namn, personnummer samt datum och klockslag för provtagningen).

- Fäst identifikations- och sigilldekalerna på provrören exakt enligt dessa anvisningar. Syftet med att förse provrören med sigill är att garantera att provet förblir intakt under hela transporten.
1. Fäst den ena undersökningsetiketten med streckkoden på längden och den andra på tvären. **Undersökningsetiketterna fästs direkt på den etikett som finns på provröret.** Båda proven förses med etiketterna på samma sätt. Den tvärgående etiketten får inte vidröra den längsgående etiketten.
  2. Fäst sigilletiketten över skruvkorken såsom bilden visar. Streckkoden på etiketten som limmats på längden **måste förbli fullt synlig**. Sigilletiketten får inte täcka streckkoden.
  3. Laboratoriet måste kunna avläsa klientens identifikationsuppgifter från de sigillförsedda provrören. Sigilletiketten måste nå den tvärgående etiketten och fästas delvis på den. **Sigilletiketten får dock inte täcka klientens identifikationsnummer, namn och personnummer på den tvärgående etiketten.**
  4. När du printar ut undersökningsetiketterna med streckkoder direkt ur datasystemet, **kontrollera att datum och klockslag stämmer överens med den verkliga provtagningstidpunkten.** Korrigera uppgifterna vid behov i systemet och printa ut nya etiketter med de rätta uppgifterna.
  5. Den första **identifikationsetiketten på arken med etiketterna finns till för administrativa behov och ska inte fästas vid något provrör.**

1
Korrekt etikettering med ID-etikett och sigilletikett

2
Inkorrekt etikettering med ID-etikett och sigilletikett

- Låt klienten kontrollera märkningarna på provrören och godkänna dem.
- Förpacka proven av endast en och samma klient i en mindre plastpåse.

- Skicka iväg proven rumstempererade. Om du inte skickar proven omedelbart till laboratoriet, förvara dem i kylskåpstemperatur (+2 °C–+4 °C).

Närmare information hittar du under dessa länkar:

Institutet för välfärd och hälsa THL: [Suositus terveydenhoidollisesta huume-testauksesta](#)

[Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan yhteinen avoin julkaisuarkisto](#)

Granskad 1.9.2022 PL